

Korkeakoulujen erikoistumiskoulutukset

Erikoistumiskoulutukset nyt ja tulevaisuudessa –seminaari
1.12.2016, Helsinki

Hannele Seppälä, Arene ry
Jarmo Kallunki, UNIFI ry

Sisällys

- Osa 1: Erikoistumiskoulutuksen lähtökohdat
- Osa 2: Erikoistumiskoulutuksen kehittäminen

Osa 1:
Erikoistumiskoulutuksen
lähtökohdat

Erikoistumiskoulutusten ajankohtaisuus ja kehittämisen lähtökohdat

- Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osaamisen kehittäminen, uusi malli ”post experience” –koulutukseen
- Joustavat polut ja elinikäinen oppiminen
- Työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen
- Korkeakoulujen tutkimus- ja TKI-osaamisen yhdistäminen koulutukseen
- Yhteistyön tiivistäminen korkeakoulujen välillä ja työelämään

Erikoistumiskoulutukset ovat osa korkeakoulujen koulutustehtävää

- Yliopistojen/ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.
- Vähimmäislaajuudesta (30 op) ja yhteisistä tavoitteista on säädetty valtioneuvoston asetuksella.
- Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää vain koulutus, jonka perusteista on sovittu ammattikorkeakoulujen keskinäisessä yhteistyössä. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa.
- Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa.

Yliopistolaki (7 a §), Ammattikorkeakoululaki (11 a §)

Millaista on tulevaisuuden asiantuntijaosaaminen?

- Ymmärrys elämän osa-alueiden kytkeytymisestä toisiinsa
- Monimutkaisten ongelmien ymmärtäminen, projekti- ja ilmiömuotoinen opiskelu
- Kyky toimia epävarmassa maailmassa

- Lukutaito eri alueilla
- Kriittinen ajattelu
- Luova ajattelu
- Yhteistyötaidot

- Elämäntaidot: joustavuus, tuotteliaisuus, johtamistaidot

(ks. esim. Finnsight 2016 Tulevaisuuden osaava ja sivistynyt Suomi)

Asiantuntijuuden kehittyminen erikoistumiskoulutuksissa

Uutta osaamista luovan erityisasiantuntijuuden kehittyminen

Erikoistumiskoulutusten yleiset tavoitteet

Erikoistumiskoulutusten yleiset tavoitteet

Yliopistojen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta:

1) kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä yliopistolain 7 a §:n 3 momentin mukaisessa sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella;

2) hallitsee asiantuntijaroolin edellyttämän tieteellisammattillisen erikoisosaamisen ja sen yhteydet toimintaympäristöön;

3) pystyy tieteellistä tutkimustietoa tai taiteellisen toiminnan menetelmiä hyödyntäen analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään erikoistumisalansa ammatillisia käytäntöjä;

4) kykenee toimimaan yhteisöissä ja -verkostoissa oman erikoistumisalansa asiantuntijana

Ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija koulutustaustansa ja työkokemuksensa pohjalta:

1) kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä ammattikorkeakoululain 19 a §:n 2 momentin mukaisessa sopimusmenettelyssä määritellyllä työelämän osa-alueella;

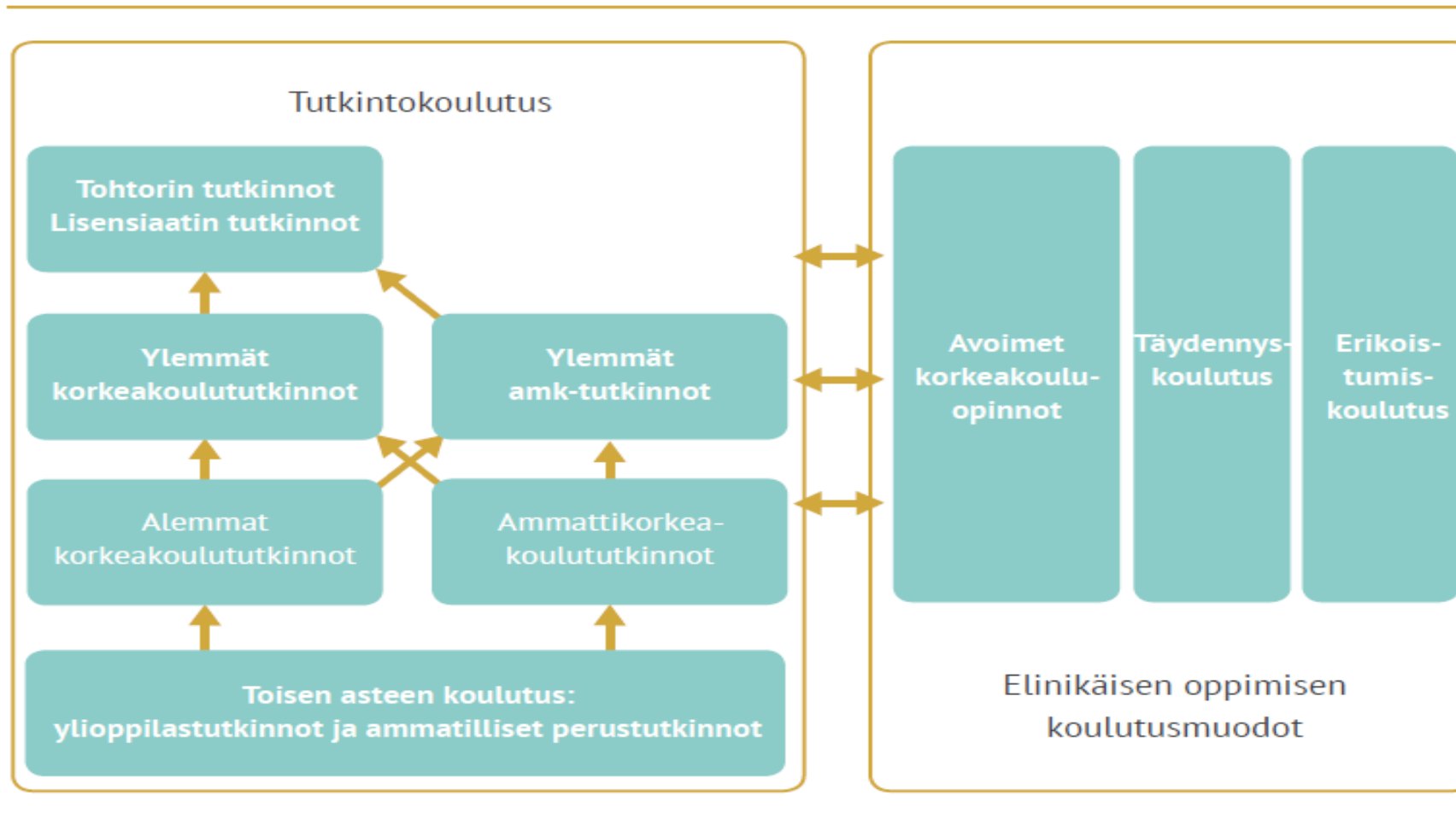
2) saavuttaa asiantuntijuuden edellyttämän syvällisen erityisosaamisen tai monialaisen kokonaisuuden hallinnan;

3) osaa arvioida ja kehittää erityisalansa ammatillisia käytäntöjä perustuen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan menetelmiin;

4) kykenee toimimaan yhteisöissä ja -verkostoissa oman erityisalansa asiantuntijana.

Erikoistumiskoulutusten asema koulutusjärjestelmässä

Erikoistumiskoulutusten kehittäminen ammattikorkeakouluissa 2015-2016 (2017)

Liiketalouden ala

- Digiliike - liiketoiminnan ja palvelun uudet ulottuvuudet
- Liiketalouden osaaja digitalisaatiossa

Kulttuuriala

- Viestinnän, median ja muotoilun erikoistumiskoulutuksen kehit. (myös YO)
- Yhteisömuusikko-erikoistumiskoulutushanke

Sosiaali- ja terveysala

- SOTELIKA-alan erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen
- Monikulttuurisuuden ja työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden osaamisalan kehittämishanke (myös YO)

Tekniikan ala

- Metsäteollisuuden tehdasosaamisen erikoistumiskoulutuksen kehittäminen
- ERKO RAKSA - Rakennusalan erikoistumiskoulutuksen kehittämien (myös YO)
- Meri-ERKO (myös YO)

Luonnonvara-ala

- Biotalousalan erikoistumiskoulutuksen kehittämishanke (myös YO)

Ammatillinen opettajankoulutus

- DIGIOPE- ammatillinen opettaja digitalisaation, oppimisympäristöjen ja työelämän kehittäjänä

Matkailu- ja ravitsemisala

- MARATA-alan erikoistumiskoulutuksen kehittämishanke

Humanistinen ja kasvatusala

- Oikeustulkkausalan erikoistumiskoulutuksen kehittäminen (myös YO)

Erikoistumiskoulutusten kehittäminen yliopistoissa 2015-2016 (2017)

Kasvatustieteellinen koulutusala ja opettajankoulutus

- Opettajien erikoistumiskoulutus: Kouluhyvinvointi
- Opettajien erikoistumiskoulutus: Oppiminen ja opettaminen digitaalisissa ympäristöissä
- Monikulttuurisuus opetustyössä

Humanistinen koulutusala

- Viestinnän, median ja muotoilun erikoistumiskoulutuksen kehit.
- Oikeustulkkausten erikoistumiskoulutuksen kehittäminen (myös AMK)

Yhteiskuntatieteellinen koulutusala

- Erikoissosiaalityöntekijäkoulutuksen kehittämishanke (4)
- Kunta-alan erikoistumiskoulutuksen kehittäminen
- Monikulttuurisuuden ja työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden osaamisalan kehittämishanke (myös AMK)

Taiteiden koulutusala

- Taidealojen erikoistumiskoulutuksen kehittäminen

Psykologian koulutusala

- Erikoispsykologikoulutusten uudistaminen (5)
- Oikeuspsykologian erikoistumiskoulutus

Lääketieteiden ja farmasian koulutusala

- Farmasian erikoistumiskoulutusten kehittämishanke (4)

Tekniikan koulutusala

- ERKO RAKSA - Rakennusalan erikoistumiskoulutuksen kehittämien (myös AMK)

Muut

- Asiantuntijuuden osoittaminen erikoistumiskoulutuksissa
- Meri-ERKO (myös AMK)

Uudet erikoistumiskoulutukset

Ammattikorkeakoulut

Yhteensä: 19

Tekniikan ala (ml. merenkulku)

- Kyberturvallisuuden erikoistumiskoulutus
- Big Data Analytics
- Korjausrakentamisen erikoistumiskoulutus
- Datakeskuksen kiinteistöasiantuntijan erikoistumiskoulutus
- Liikuntakiinteistöasiantuntijan erikoistumiskoulutus
- Laivameklarin erikoistumiskoulutus

Sosiaali- ja terveysala

- Syöpäpotilaan moniammatillinen hoitoketju
- Sosiaali- ja terveysalan palveluiden kehittäjä
- Moniammatillinen kotikuntoutus
- Haavahoidon asiantuntija
- Hygieniahoitajan erikoistumiskoulutus
- Lastensuojelutyön erikoistumiskoulutus
- Monikulttuurisuuden asiantuntijan erikoistumiskoulutus

Matkailu- ja ravitsemisala

- MARATA-alan ennakkoinnin ja kehittämisen erikoistumiskoulutus, Huomisen matkailukohde

Kulttuuriala

- Teatteri-ilmaisun erikoistumiskoulutus
- Yhteisömuusikko, erikoistumiskoulutus
- Musiikin managerointi erikoistumiskoulutus

Ammatillinen opettajankoulutus

- Digioppe, erikoistumiskoulutus
- Koulutusviennin erikoistumiskoulutus

Yliopistot

Yhteensä: 18

Yht.: 37

Kasvatustieteellinen koulutusala ja opettajankoulutus

- Opettajien erikoistumiskoulutus: Kouluhyvinvointi
- Opettajien erikoistumiskoulutus: Oppiminen ja opettaminen digitaalisissa ympäristöissä
- Monikulttuurisuus opetustyössä

Humanistinen koulutusala

- Minimalismi mukautuvassa suunnittelussa

Yhteiskuntatieteellinen koulutusala

- Kunta- ja alueyhteisöjen palveluosaamisen erikoistumiskoulutus
- Monikulttuurisuuden asiantuntijan erikoistumiskoulutus
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Hyvinvointipalveluiden erikoisala
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Kuntouttavan sosiaalityön erikoisala
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoisala
- Erikoissosiaalityöntekijän koulutus, Rakenteellisen sosiaalityön erikoisala

Psykologian koulutusala

- Kliinisen terveystieteiden erikoispsykologikoulutus
- Lasten ja nuorten erikoispsykologin koulutus
- Neuropsykologian erikoispsykologikoulutus
- Psykoterapian erikoispsykologikoulutus
- Työ- ja organisaatiopsykologian erikoispsykologikoulutus
- Oikeuspsykologian erikoistumiskoulutus

Lääketieteiden ja farmasian koulutusala

- Apteekki- ja sairaalafarmasian erikoistumiskoulutus farmaseuteille / proviisoreille
- Teollisuusfarmasian erikoistumiskoulutus farmaseuteille / proviisoreille

Arenen ja UNIFIn ERKKO-hankkeet 2015-2016

- Hankkeiden tavoitteena oli varmistaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutusten sujuva ja laadukas aloitus sekä suunnitella ja viedä käytäntöön malli erikoistumiskoulutusten kehittämiseen.
- Hankkeiden avulla tuettiin yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja niiden yhteistyötä erikoistumiskoulutusten valmistelussa ja yhtenäisten käytäntöjen luomisessa.
  - Korkeakoulusektoreiden yhteiset, sektorikohtaiset ja alakohtaiset seminaarit ja työpajat
  - Sopimusmallit
- Arene tukee jatkossakin kehittämistä ja yhteistyötä koulutusvaliokunnan ja koulutusala-kohtaisten kehittämissyöryhmien kautta.
- UNIFIn ERKKO-hanke jatkuu huhtikuun 2017 loppuun. Strategisen yhteistyön areenana toimii koulutusvararehtorikokous.
- Erikoistumiskoulutusta koskevat verkkosivut myös jatkossa www.arene.fi ja www.unifi.fi

Osa 2:
Erikoistumiskoulutuksen
kehittäminen

Erikoistumiskoulutuksen kehittämisen vaiheet

Erikoistumiskoulutuksen kehittämisen vaiheet

Yhteistyöverkostojen rakentaminen ja koulutustarpeiden analyysi

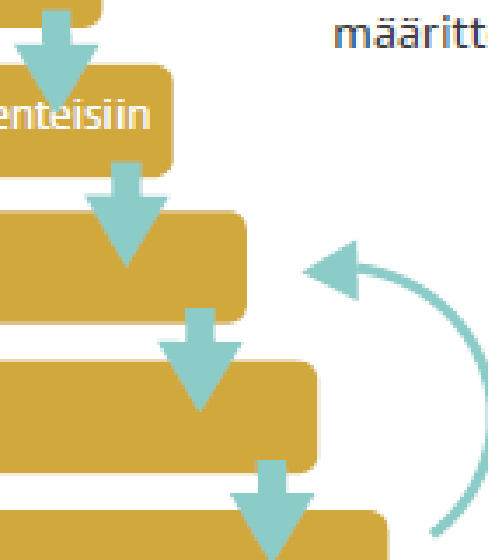
Erikoistumiskoulutuksen tunnistaminen ja asemointi koulutusrakenteisiin

Sopimusvalmistelu

Erikoistumiskoulutuksen toteutus

Seuranta, arviointi ja kehittäminen

Uuden
asiantuntijuuden
määrittely

Yhteistyöverkostojen rakentaminen ja koulutustarpeiden analyysi 1/2

- Yhteistyöverkosta rakennetaan kahteen suuntaan: korkeakoulujen välille ja työelämän suuntaan.
- Yhteistyöverkoston tehtävänä on:
  - Koulutustarpeiden analyysi
  - Erikoistumiskoulutuksen tunnistaminen ja asemointi.
  - Sopimusvalmistelu
  - Erikoistumiskoulutuksen seuranta, arviointi ja kehittäminen.
- Verkoston kattavuus keskeistä: sekä laajuus että syvyys.
- Koulutustarpeiden analyysi = osaamistarpeiden kartoittaminen ja jatkojalostaminen verkoston dialogina.

Yhteistyöverkostojen rakentaminen ja koulutustarpeiden analyysi 2/2

- Esimerkki 1: Survey-kyselyt sosiaalityön erikoistumiskoulutusten kehittämisessä.
- Esimerkki 2: Yhtenäisen tietopohjan rakentaminen SOTELIKA-alalla.
- Esimerkki 3: Teemahaastattelut oikeuspsykologian erikoistumiskoulutuksen valmistelussa.
- Esimerkki 4: Osaamistarpeiden kartoitus biotalousosaajan erikoistumiskoulutuksen kehittämiseksi.

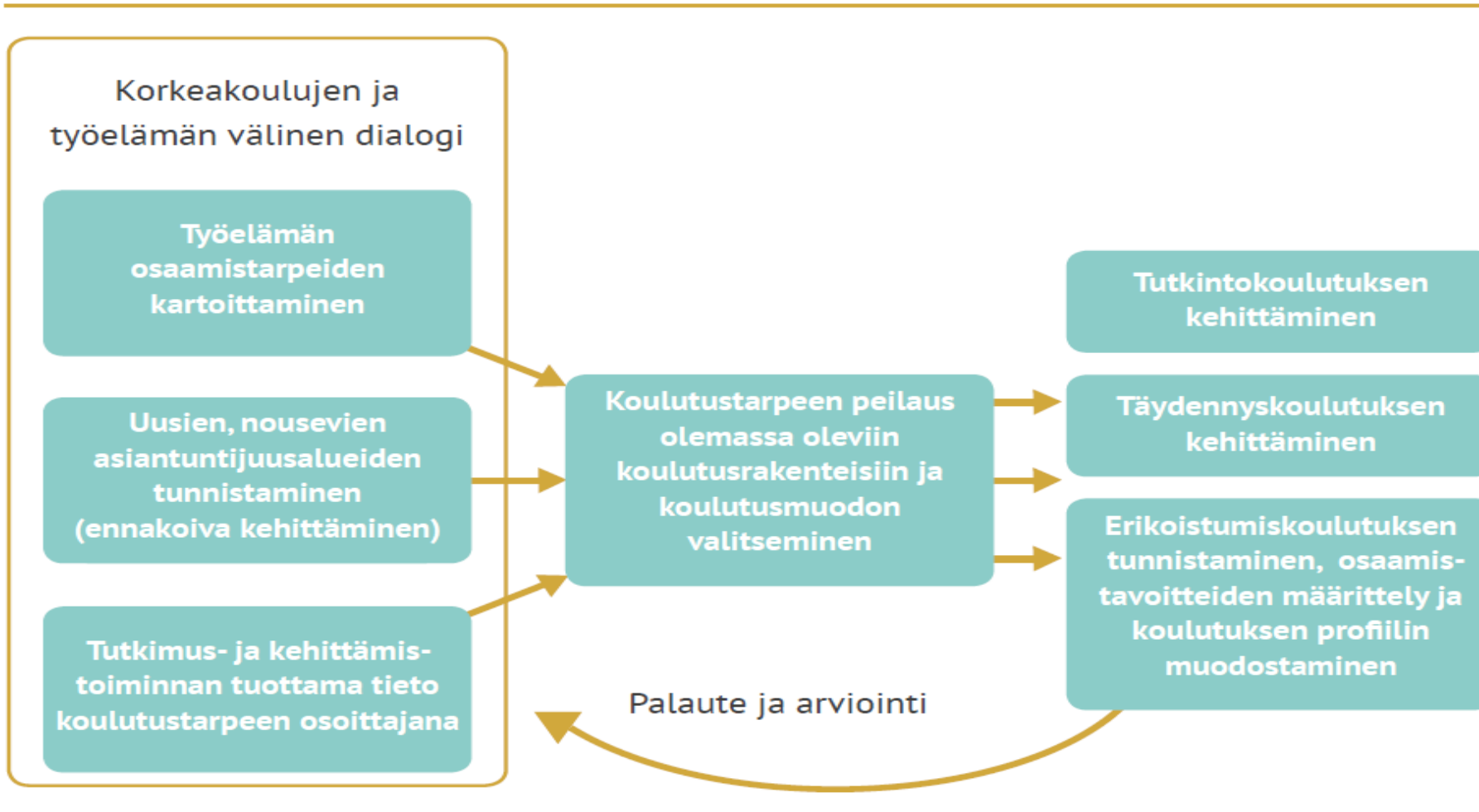
Erikoistumiskoulutuksen tunnistaminen ja asemointi osaksi koulutusrakennetta 1/2

- Koulutustarpeiden analyysin tavoitteena on tunnistaa moninaisten tarpeiden joukosta ja taustalta asiantuntijuus / asiantuntijuusalue, jota kohti erikoistumiskoulutus muodostettaisiin.
- Erikoistumiskoulutukseen viittaavien osaamistarpeiden piirteitä: pitkäaikaisuus, laajuus, yhteys tutkimus- ja TKI-toimintaan, vaativuudeltaan korkeakoulututkintoa edellyttävää, rajattu kohderyhmä.
- Erikoistumiskoulutus asemoituu tutkinnon jälkeiseksi koulutukseksi: se täytyy yhteistyöverkostossa asemoida tarpeen mukaan tarkemmin suhteessa läheiseen tutkintokoulutukseen, täydennyskoulutukseen ja avointen markkinoiden tarjontaan.

Erikoistumiskoulutuksen tunnistaminen ja asemointi osaksi koulutusrakennetta 2/2

- Esimerkki 1: Monikulttuurisuuden asiantuntijan erikoistumiskoulutuksen asemointi.
- Esimerkki 2: Erikoistumiskoulutusten asemointi yhtenäistä tietopohjaa hyödyntämällä sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalalla.

Koulutustarpeiden analyysista koulutusmuodon valintaan

Sopimusvalmistelu

- Erikoistumiskoulutusta koskeva sopimus on muodoltaan hallintosopimus, ja se valmistellaan yhteistyöverkostossa: sopimuksen allekirjoittavat korkeakoulut, mutta työ- ja elinkeinoelämän edustajilla on oltava aito vaikuttamismahdollisuus.
- Asetukset määräävät sen, mistä sopimuksessa on vähintään sovittava.
- Arenen ja UNIFIn sopimusmallit.

Seuranta, arviointi ja kehittäminen 1/2

- Erikoistumiskoulutuksen laadunvarmistus on korkeakoulujen vastuulla.
- Yhteistyöverkosta tai sen osaa voidaan hyödyntää myös erikoistumiskoulutuksen seurannassa, arvioinnissa ja kehittämisessä.
- Korkeakoulujen ja työ- ja elinkeinoelämän yhteistyö on suositeltavaa rakenteistaa tarkoituksenmukaisella tavalla jatkuvuuden ja osallisuuden tukemiseksi. Kevytkin rakenne voi olla tehokas.
- Seurattavia ja arvioitavia asioita:
  - Opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittyminen
  - Pedagogisten ratkaisujen ja työssäoppimisen käyttö ja vaikuttavuus
  - Opiskelijoiden opiskelukokemus (palaute opiskelijoilta ja alumneilta)
  - Koulutuksen vaikuttavuus (palaute työelämästä)
  - Yhteistyön toimivuus korkeakoulujen ja työelämän välillä
  - Tutkimuksen ja TKI:n yhteys koulutukseen
  - Koulutuksen määrällisen tarpeen ja koulutusmäärien kohtaanto
  - Erikoistumiskoulutuksen suhde muihin lähellä oleviin koulutuksiin
  - Asiantuntijuuden ja asiantuntijuusalueen kehityssuunta ja siitä juontuvat kehitystarpeet

Seuranta, arviointi ja kehittäminen 2/2

- Esimerkki 1: Verkostomalli sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutuspilotissa.
- Esimerkki 2: Farmasian alan erikoistumiskoulutusyhteistyö.

Kiitokset!